

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 50 (909)

Субота, 13 снежня 1952 года

Цана 50 кап.

За баявую літаратурную крытыку

Гістарычны XIX з'езд Комуністычнай партыі Савецкага Саюза паставіў перад савецкім народам велікія задачы на ўсё гадзінае гаспадаркі і культуры.

Запоўнячы аб росце і развіцці духоўнага багацця нашых людзей, з'езд шмат увагі аддаў літаратуры і мастацтву.

Таварыш Г. М. Маленкоў у справядлівым дакладзе ЦК КПСС падкрэсліў, што, нягледзячы на ​​важкія дасягненні, у савецкай літаратуры і мастацтве ёсць буйныя недахопы. Усё яшчэ невысокі ідэйна-мастацкі ўзровень многіх твораў.

Багатае і шматграннае жыццё нашага народа многімі пісьменнікамі і мастакамі адлюстравана невыразна, сумна, павярхоўна.

«Неабходна ўлічваць, — гаварыў Г. М. Маленкоў, — што ідэйны і культурны ўзровень савецкага чалавека невымерна ўзрос, яго густы выхоўваюцца партыяй на лепшых творах літаратуры і мастацтва.

Савецкія людзі не перацярпелі, бездзейнасці, фальшы і прад'яўляюць высокія патрабаванні да творчасці нашых пісьменнікаў і мастакоў.

У сваіх творах нашы пісьменнікі і мастакі павінны бачыць заган, недахопы, хваранні з'явы, якія маюць распаўсюджанне ў грамастве, раскрыць і ставіць перад сабой задачы пераўтварэння чалавечай годнасці і тым самым садзейнічаць выхаванню ў людзей нашага грамадства характараў, навук, звычак, воляных ад ізаў і заган, народжаных капіталізмам.

У выкананні гэтых пачэсных задач важнае значэнне мае крытыка і адкрытыя — рухавая сіла нашага грамадства.

Партыя і яе вялікія прародкі В. І. Ленін і І. В. Сталін вучаць савецкіх людзей быць неспрымлівымі да недахопаў у рабоце, смела і рашуча выкрываць іх і знішчаць.

Як свядома абавязак камуніста, у Статуте Комуністычнай партыі, прынятым на XIX з'ездзе КПСС, запісана: «развіць самакрытыку і крытыку знізу, выяўляць недахопы ў рабоце і дзейнасці ідэялістаў, змагацца супраць паразіта багатаўчача і захаллення паспехамі ў рабоце».

У святле гэтых партыйных патрабаванняў асабліва наглядна выступаюць недахопы беларускай літаратурнай крытыкі.

Бясспрэчна, што ў апошнія гады нашы крытыкі і літаратуразнаўцы мелі поўны дасягненні. Аднак і сёння ёсць у нас пэўныя недахопы, што наша крытыка і літаратуразнаўства адстаюць ад агульнага ўзроўня літаратуры, надаючы слаба спраўляюцца са сваімі задачамі, не ставіць дзейнай, сапраўды баявой зброй і барацьбе за высокаідэйную і высокамастацкую літаратуру.

Бадзай, асобным недахопам многіх нашых крытыкаў з'яўляецца адсутнасць прышывавасці, смеласці ў анішчэнні тых ці іншых з'яў літаратуры, адсутнасць той неспрымлівай да недахопаў у рабоце, якой патрабуе ад савецкіх людзей партыя.

Пісьменнік, робіцца некалькі заўваг пра мастацкае вырашэнне гэтай тэмы і — стандартны вывад: «Нягледзячы на ​​адначасныя недахопы...».

Час ужо адыйшоў ад такіх адрэактаў мастацкіх твораў. Ніякая самая надзейная, неабходная тэма не можа выкпіць недахопаў твора, не можа амігсываць аўтара за павярхоўнасць і схематызм у адлюстраванні жыцця.

Важная, патрэбная чытачу тэма павінна вырашацца адпаведнымі мастацкімі выяўленчымі сродкамі, — толькі такі падыход даць сапраўдную ацэнку ідэйна-мастацкіх якасцей твора.

Крытык абавязан шчыра і адкрыта сказаць пісьменніку праўду — якой-бы горкай яна ні была. Гэта пойдзе толькі на карысць літаратуры, на карысць чытача.

Ніяк не могуць нашы крытыкі і літаратуразнаўцы перадаць сваё адставаанне ў разспраўленні праблем і тэарэтычных пытанняў, звязаных з сучасным развіццём беларускай літаратуры і яе спецыфічнасці.

Сёму жыццё пазказвае такія праблемы: вытанні і настойлівае патрабуе іх вырашэння. Узвядз хоць-бы адну з апошніх палат на ідэалагічным фронце — разгор партыйнай тэорыі «бесканфілічнасці».

Тут-бы крытыкам і літаратуразнаўцам і перш у руні! Праблема канфілікта ў пэае, адпаведна, характар канфілікта ў сённяшняй нашым жыцці і інш. — усё гэта магло-б стаць тэмай грунтоўных артыкулаў і даследаванняў.

Аднак такія артыкулы і даследаванні пакуль што не напісаны і не публікуюцца, хоць патраба ў іх — несумняйна.

Возьмем яшчэ адну важную праблему сацыялістычнага рэалізму — аб тым і тым у мастацкіх творах. Класіфікацыя значэнне тыповага, сфармуляванае на XIX з'ездзе КПСС таварышам Г. М. Маленковым, даў у руні літаратуры ключ да яснага разумення гэтай складанай праблемы.

Тут зноў-такі перад літаратурнай крытыкай адкрываюцца шырокія магчымасці паставіць задачы, правільнае і глыбокае вырашэнне якіх будзе садзейнічаць павышэнню творчай работы пісьменнікаў.

Нашы друкаваныя органы, у першую чаргу часопісы «Полымя» і «Беларусь» і газета «Літаратура і мастацтва», павінны з'яўляць асаблівую ўвагу на тэарэтычную разспраўку важнейшых праблем літаратуры, на арганізацыю дыскусій на надрэнных творчых пытаннях.

Пакуль што гэтая справа редакцыямі пущана на самацёк.

Адзель крытыкі і бібліяграфіі «Полымя» паравейшаму знаходзіцца на правах пасынка, на яго мейсць за ўсё адрэактыўнае ўвага редакцыі. Адсутнічае ўсякая планавасць у рэцензіраванні кніг. Рэцензія наогул друкуецца мала, неарушліва прышываюцца, на якому раздзяліць вырашае выступіць з адрэакцыяй гэтай кнігі, а не ішчы. Часопісы, напрыклад, надрукавалі рэцензію на зборнік партызанскіх лістовак, на кнігі «Пункі-крытыка», «Заўсёды ў страі» С. Шутава. Гэта, безумоўна, добра. Але чамусьці па-за ўвагай «Полымя» застаюцца такія новыя кнігі, як выбраныя творы А. Куляшова і П. Глебкі, раман М. Лынькова «Векспомнікі дні» і многія іншыя.

Як і раней, у «Полымя» не сустраецца грунтоўнага праблемагна артыкула. А часопісы «Полымя» — адзіны ў рэспубліцы даўроты літаратурны часопіс — мае найбольшыя магчымасці ў публікаванні такіх артыкулаў. Чаму-б редакцыі, напрыклад, не друкаваць гадавых літаратурных аглядаў, якія давалі-б крытыцы неабмежаванае поле дзейнасці для разспраўкі пэўных праблем, абгулявання вопыту асобных пісьменнікаў і ўсёй літаратуры, паказу тэндэнцый нашага літаратурнага развіцця? Як вядома, Беліскі вельмі любіць такі агляды і даў класічныя ўзоры таго, што можа дасягнуць крытык у падобнай рабоце.

Крытыка ў часопісе «Беларусь» звялася да сякой-такі папулярызаванай новай кніг.

Усё яшчэ ў пошуках свайго профілю знаходзіцца адзель крытыкі ў альманаху «Савецкая Отчына».

Трэба нарэшце ўразумець, што крытыка ў часопісе ў многім вызначае яго твор, робіць часопіс баявым, метаакіраваным органам. Без вострай, глыбокай партыйнай крытыкі часопіс ператвараецца ў звычайны зборнік літаратурных твораў.

На справу крытыкі патрэбна глядзець не толькі ў вузкім сэнсе гэтага слова — аднака таго, што з'яўляецца ў друку. Неспрымліваюцца да недахопаў у творчай прадукцыі пісьменніка павінна быць прысякнута ўся наша работа.

На жаль, такой неспрымліваюсці да недахопаў няма яшчэ ў асобных работніках Дзяржаўнага выдавецтва БССР і выдавецтва Акадэміі навук БССР. Сведчаннем гэтаму можа служыць хоць-бы выданне бездапаможных у ідэйна-мастацкіх адносінах кніг П. Валкадава «Чандра», А. Лазінова «Вершы і песні» — у Дзяржаўным выдавецтве БССР, заганага гістарычнага рамана М. Садковіча пра Георгія Скарыну — у выдавецтве Акадэміі навук БССР.

Выдавецтвы найбольш складаным пытаннем не жуды вырашаюць сумесна з творчымі секцыямі Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР. Кнігі народа запускаяцца ў вытворчасць без падляроўна абмеркавання і потым ужо, г. зн. калі позна што-небудзь сур'ёзна правярць, іх абмеркаваюць. Так, камісія на крытыцы не абмеркавала кніга Я. Усікава пра драматурга К. Крапіва, а яна ўжо набрана ў Дзяржаўным выдавецтве БССР. Кніга М. Дабрыніна «Беларуская літаратура. Старажыты перыяд» (выдавецтва Акадэміі навук БССР) была абмеркавана камісіяй на крытыцы, але... пасля таго, як вышла ў свет. Між тым, выявілася, што ў кнізе ёсць недахопы, якія можна і патрэбна было выправіць.

У барацьбе за высокі ідэйна-мастацкі ўзровень літаратурных твораў, друкуемых у часопісах, вельмі аказана роля належнай рэдакцыі. І ад таго, наколькі ў рэдакцыі ў нашым крытыка і самакрытыка, наколькі яна прынцыпова і патрабавальна, — у непасрэднай залежнасці знаходзіцца і якасць змяшчаемых твораў.

Пакуль што неабходна гаварыць пра неадвальную работу рэдакцый часопісаў «Полымя» і «Беларусь» (гэта-ж у пэўнай меры адносіцца і да рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва»). Зборнаюч да рэдакцыі вельмі рэзка, ад выпадку да выпадку, многія іх члены зрабілі проста «ганаровымі» і значацца толькі на паперы. Адсутнасць у рэдакцыях прынцыповай, патрабавальнай крытыкі спрыяе з'яўленню на старонках выданнаў невыразных, павярхоўных твораў і твораў з істотнымі хібамі. Так былі надрукаваны ў апошніх нумарах «Полымя» недасканалыя творы — аповесць М. Гамолькі «Добры дзень, школа!», раман А. Стаховіча «Шырокі гарызонт», тэама М. Луканіна «На новых прасторах». Асобна-ж творы трапляюць у часопісы зусім без усякага абмеркавання (артыкул С. Майхровіча «Беларуская літаратура XIX стагоддзя» — у «Полымя»). Толькі беспрынцыповасцю можна вытлумачыць тое, што часопісы друкуюць ніяка-якія творы сваіх супрацоўнікаў (вершы С. Дзяржаў і № 10 «Полымя», аповяданне К. Папкоўскага «Дышлоная праца» — у «Беларусь» № 3).

«Мы не можам без самакрытыкі, — гаварыў І. В. Сталін у пісьме да А. М. Горькага. — Ніяк не можам, Алексій Максімавіч. Без яе немычым застой, загінаванне апарата, рост бюракратызма, падрыў творчата пачыну рабочага класа».

Гэтыя глыбокапазнавальныя словы прародка цалкам стасуюцца і да літаратурнай справы.

Усведамляючы выкаўчачае важнае значэнне крытыкі і самакрытыкі для развіцця літаратуры, мы павінны дамагчыся рашучага ўздыму беларускай літаратурнай крытыкі, каб зрабіць яе сапраўды дзейнай, вострай зброй у барацьбе за літаратуру, вартую вялікай сталінскай эпохі.

Удэлючы, усеперамагаючы геній свабоднага савецкага чалавека. І няма ні канца, ні краю, няма ніякіх перашкод народнай творчасці, вынаходніцтву, нягледзячы на ​​жаданню ўсямерна ўзвышчацца сваю Радзіму, ператвараецца яе ў яшчэ больш магутны аплот міру. Пра гэта гаварылі ўдзельнікі Чацвертай Усеаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру.

І хто-б ні выступаў на канферэнцыі — рабочы ці калгаснік, вучоны ці пісьменнік — кожны раскаваў аб вялікіх і слаўных справах савецкага народа, аб невычымальным працоўным уздыме, якім ахоплены ўся наша краіна, аб велікіх планах на будучае. Савецкія людзі заняты мірнай стваральнай працай, яны горача любяць жыццё і творчасць. А хто творыць у імя светлай будучыні, той, вядома, не можа разбурць.

Дэлегат з далёкай Чукоткі раскаваў, як рыбака ў суровых умовах поўначы перавыконваючы план лова рыбы, салонік-мішурніц з Алтая — як у халодным краі цыпер пладавошчэ фруктовай сады, данскі казак-хлебароб — як вольны савецкага чалавека ў былых засушлівых раёнах у гэтым годзе сабрала на 300 пудоў шпаніцы з гектара, настаўніка Татарскай АССР — як культурна вырас яе народ.

Кожны дэлегат, які выступаў на канферэнцыі, раскаваў аб вялікай стваральнай працы савецкага народа, аб пераўтварэнні прыроды, аб палешанні матэрыялізму і культурнага жыцця савецкага чалавека. Дэлегаты называлі імя арганізатара ўсёх нашых перамог, сцягаюцца міру ва ўсім свеце — Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

«Прыязджайце да нас у Магнітагорск», — запрашаў стаяра. «Запрашаю вас у Вічугу», — гаварыла ткачыца. «Наглядзіце, як будзеца наш Сталінагорск. І гэтыя пачуці зраўняюцца кожнаму савецкаму чалавеку. Ёсць у нас што дэкаваць, ёсць чаму парадавацца. Па ўсёй Арзіне! Дзе-б вылікае будаўніцтва. Расцупь новыя гарады, узводзіцца найвялікшыя ў свеце гідрэлектра-

станцыі, уступаюць у строй першындзі вялікіх збудаванняў камунізма; воляю савецкіх людзей ствараюцца новыя моры, мяняюць рэчышчы рэкі, арашаюцца бязводныя пустыні, ствараюцца лесахоўныя пасосы, мяняюцца клімат.

Яшчэ некалькі год назад на часова акупіраванай немцамі тэрыторыі нашай краіны чарнелі абуцгленныя руіны многіх гарадоў, зніччаныя металічныя каркасы Днепрагэса, абваленыя фермы мастоў на шырокіх рэках, спаленыя вёскі.

Прайшло сем гадоў. А кожны ўжо стварае працаўнівым савецкім чалавекам! Атрымаў з яркіх прыкладаў можа служыць наша родная Беларусь.

Беларускі народ дзякуючы нястомным клопатам Комуністычнай партыі, пры дапамозе брацкіх народаў і штодзённай бацькоўскай падтрымцы вялікага Сталіна ў невялікай кароткі тэрмін залічыў дзяккі раны вайны. У сёлах рэспублікі пабудавана звыш 400 тысяч новых дамоў. Адноўлена і пабудавана звыш 11.500 школ, працуюць тры дзесяткі інстытутаў, звыш сотні тэхнікумаў, большыцы, клубы, Дамы культуры. Пабудаваны заводы, якіх не было ў Беларусі, — трактарны, аўтамабільны, вэласіпеды і многія іншыя.

Разам з усімі савецкімі народамі беларускі народ актыўна ўдзельнічае ва ўзвышэнні вялікіх будоўляў камунізма. Туды накіроўваем мы дэаціпацыйныя самазвалы. Алія за другім ідуць эшалоны, нагрудныя лесаматэрыяламі, прадукцыяй домабудуначых камбінатаў, дыванова-падушавымі вырабамі, тканінай, мэбляй і іншай прадукцыяй.

У імя міру і шчасця на зямлі нястомна працуюць савецкія людзі. Прыемна і радаста ўсведамляць, што праца стаяра і хлебароба, кампазітара і мастака, артыста і пісьменніка накіравана на ўмацаван-

не справы міру, заклікае да дружбы паміж народамі і дапамагае агуртаванню прыхільнікаў міру.

За работай Чацвертай Усеаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру ў Маскве ўважліва сачылі ўсе народы Савецкага Саюза, якія паслалі сваіх прадстаўнікоў з наказам умацоваць справу міру.

Вітаючы дэлегатаў канферэнцыі, маскоўская школьніца вуснамі мільбенаў савецкіх дзяцей гаварыла:

«Нам, дзецам, патрэбен мір. Мы хочам расці спакойна і вучыцца, хочам стаць актыўнымі будаўнікамі камунізма, а для таго, каб збыліся нашы мары, прасім абараніць нас ад вайны».

Праікнёныя словы закліку да ўсіх жанчын-мадэрні свету гучалі з вуснаў маці, якая страціла сваіх сыноў у мінулай вайне.

«Я не хачу, — гаворыць яна, — каб другія мацеры перажылі такое гора, як я. Вайна не патрэбна савецкім людзям. Вайна ненавісна ўсім працоўным. Яе не хочудь гарнікі Англіі, докеры Францыі, рабочыя ЗША. Вось чаму з кожным днём растуць і ўмацоўваюцца сілы міру ва ўсім свеце».

Учора ў Вене адкрыўся Кангрэс народаў у абарону міру. Там прысутнічаюць дэлегаты і ад нашай краіны. Выказваючы волю ўсіх савецкіх людзей, Чацвертая Усеаюзная канферэнцыя прыхільнікаў міру даручыла нашым дэлегатам заявіць на Кангрэсе аб рашымасці савецкага народа абараніць справу міру і супрацоўнічаць з усімі, хто сапраўды не жадае вайны. Нашы дэлегаты падтрымаюць патрабаванні аб абароне нацыянальнай незалежнасці і суверэнітэта народаў, запатрабуюць спынення агрэсіі ў Карэі, рашуча асуляюць прымяненне амерыканскімі агрэсарамі бактрыялагічнай зброі, як сродку масавага знішчэння людзей. Дэлегаты выступаюць з патрабаваннем заключэння Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі.

Кангрэс народаў у абарону міру адгэрае вялікую ролю ў справе далейшага агуртавання барадбійцоў за мір.

Мір павінен і можа быць выраваны!

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Непарушная воля савецкага народа

Удэлючы, усеперамагаючы геній свабоднага савецкага чалавека. І няма ні канца, ні краю, няма ніякіх перашкод народнай творчасці, вынаходніцтву, нягледзячы на ​​жаданню ўсямерна ўзвышчацца сваю Радзіму, ператвараецца яе ў яшчэ больш магутны аплот міру. Пра гэта гаварылі ўдзельнікі Чацвертай Усеаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру.

І хто-б ні выступаў на канферэнцыі — рабочы ці калгаснік, вучоны ці пісьменнік — кожны раскаваў аб вялікіх і слаўных справах савецкага народа, аб невычымальным працоўным уздыме, якім ахоплены ўся наша краіна, аб велікіх планах на будучае. Савецкія людзі заняты мірнай стваральнай працай, яны горача любяць жыццё і творчасць. А хто творыць у імя светлай будучыні, той, вядома, не можа разбурць.

Дэлегат з далёкай Чукоткі раскаваў, як рыбака ў суровых умовах поўначы перавыконваючы план лова рыбы, салонік-мішурніц з Алтая — як у халодным краі цыпер пладавошчэ фруктовай сады, данскі казак-хлебароб — як вольны савецкага чалавека ў былых засушлівых раёнах у гэтым годзе сабрала на 300 пудоў шпаніцы з гектара, настаўніка Татарскай АССР — як культурна вырас яе народ.

Кожны дэлегат, які выступаў на канферэнцыі, раскаваў аб вялікай стваральнай працы савецкага народа, аб пераўтварэнні прыроды, аб палешанні матэрыялізму і культурнага жыцця савецкага чалавека. Дэлегаты называлі імя арганізатара ўсёх нашых перамог, сцягаюцца міру ва ўсім свеце — Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

«Прыязджайце да нас у Магнітагорск», — запрашаў стаяра. «Запрашаю вас у Вічугу», — гаварыла ткачыца. «Наглядзіце, як будзеца наш Сталінагорск. І гэтыя пачуці зраўняюцца кожнаму савецкаму чалавеку. Ёсць у нас што дэкаваць, ёсць чаму парадавацца. Па ўсёй Арзіне! Дзе-б вылікае будаўніцтва. Расцупь новыя гарады, узводзіцца найвялікшыя ў свеце гідрэлектра-

станцыі, уступаюць у строй першындзі вялікіх збудаванняў камунізма; воляю савецкіх людзей ствараюцца новыя моры, мяняюць рэчышчы рэкі, арашаюцца бязводныя пустыні, ствараюцца лесахоўныя пасосы, мяняюцца клімат.

Яшчэ некалькі год назад на часова акупіраванай немцамі тэрыторыі нашай краіны чарнелі абуцгленныя руіны многіх гарадоў, зніччаныя металічныя каркасы Днепрагэса, абваленыя фермы мастоў на шырокіх рэках, спаленыя вёскі.

Прайшло сем гадоў. А кожны ўжо стварае працаўнівым савецкім чалавекам! Атрымаў з яркіх прыкладаў можа служыць наша родная Беларусь.

Беларускі народ дзякуючы нястомным клопатам Комуністычнай партыі, пры дапамозе брацкіх народаў і штодзённай бацькоўскай падтрымцы вялікага Сталіна ў невялікай кароткі тэрмін залічыў дзяккі раны вайны. У сёлах рэспублікі пабудавана звыш 400 тысяч новых дамоў. Адноўлена і пабудавана звыш 11.500 школ, працуюць тры дзесяткі інстытутаў, звыш сотні тэхнікумаў, большыцы, клубы, Дамы культуры. Пабудаваны заводы, якіх не было ў Беларусі, — трактарны, аўтамабільны, вэласіпеды і многія іншыя.

Разам з усімі савецкімі народамі беларускі народ актыўна ўдзельнічае ва ўзвышэнні вялікіх будоўляў камунізма. Туды накіроўваем мы дэаціпацыйныя самазвалы. Алія за другім ідуць эшалоны, нагрудныя лесаматэрыяламі, прадукцыяй домабудуначых камбінатаў, дыванова-падушавымі вырабамі, тканінай, мэбляй і іншай прадукцыяй.

У імя міру і шчасця на зямлі нястомна працуюць савецкія людзі. Прыемна і радаста ўсведамляць, што праца стаяра і хлебароба, кампазітара і мастака, артыста і пісьменніка накіравана на ўмацаван-

не справы міру, заклікае да дружбы паміж народамі і дапамагае агуртаванню прыхільнікаў міру.

За работай Чацвертай Усеаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру ў Маскве ўважліва сачылі ўсе народы Савецкага Саюза, якія паслалі сваіх прадстаўнікоў з наказам умацоваць справу міру.

Вітаючы дэлегатаў канферэнцыі, маскоўская школьніца вуснамі мільбенаў савецкіх дзяцей гаварыла:

«Нам, дзецам, патрэбен мір. Мы хочам расці спакойна і вучыцца, хочам стаць актыўнымі будаўнікамі камунізма, а для таго, каб збыліся нашы мары, прасім абараніць нас ад вайны».

Праікнёныя словы закліку да ўсіх жанчын-мадэрні свету гучалі з вуснаў маці, якая страціла сваіх сыноў у мінулай вайне.

«Я не хачу, — гаворыць яна, — каб другія мацеры перажылі такое гора, як я. Вайна не патрэбна савецкім людзям. Вайна ненавісна ўсім працоўным. Яе не хочудь гарнікі Англіі, докеры Францыі, рабочыя ЗША. Вось чаму з кожным днём растуць і ўмацоўваюцца сілы міру ва ўсім свеце».

Учора ў Вене адкрыўся Кангрэс народаў у абарону міру. Там прысутнічаюць дэлегаты і ад нашай краіны. Выказваючы волю ўсіх савецкіх людзей, Чацвертая Усеаюзная канферэнцыя прыхільнікаў міру даручыла нашым дэлегатам заявіць на Кангрэсе аб рашымасці савецкага народа абараніць справу міру і супрацоўнічаць з усімі, хто сапраўды не жадае вайны. Нашы дэлегаты падтрымаюць патрабаванні аб абароне нацыянальнай незалежнасці і суверэнітэта народаў, запатрабуюць спынення агрэсіі ў Карэі, рашуча асуляюць прымяненне амерыканскімі агрэсарамі бактрыялагічнай зброі, як сродку масавага знішчэння людзей. Дэлегаты выступаюць з патрабаваннем заключэння Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі.

Кангрэс народаў у абарону міру адгэрае вялікую ролю ў справе далейшага агуртавання барадбійцоў за мір.

Мір павінен і можа быць выраваны!

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Аляксандра УС, адказны сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

Не заспакойвацца на дасягнутым

Калектыў Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа пачаў рыхтавацца да дэкады літаратуры і мастацтва ў Маскве ў лютым, калі дакладна быў вызначаны дэкады рэпертуар. Асноўна ўвага была аддана тэме рабочага класа. Узначала думка аб пастаноўцы «Ворагаў» М. Горкага — твора, у якім з выключнай сілай паказана загартанасць рускага рабочага класа ў барацьбе з капіталізмам, велічасьцю духу і стойкасьцю рабочых-рэвалюцыянераў.

У дэкады рэпертуары і новая п'еса А. Кучара аб маладых рабочых «Неспаспелыя сэрцы». З твораў на іншым тэме ўключаны раней пастаўленыя спектаклі «Раскіданае гняздо», «Алазанская даліна» і «Несперка».

Зразумела, што правільны выбар тэматыкі і п'ес яшчэ поўнасьцю не забяспечыць посьпех дэкадных спектакляў у гледацка, хоць і зьяўляецца важнейшай умовай гэтага посьпеху. Вялікае значэньне тут мае правільнасьць рэжысёрскай трактоўкі, дасканаласьць акторскага майстэрства, культура і добры густ мастацкага афармленьня, арганізацыя работы калектыва ў працэсе падрыхтоўкі спектакляў.

Так, напрыклад, у «Раскіданым гнязды» рэжысёр пакараваў увагу на абстрактнае драматычнае класавыя канфлікты паміж селянскімі беднягамі і панамі, максімальна раскрыўшы зместу публічнага кулацкага слова, на выразную перадачу падтэкста твора. У гэтым праявіўся класавы рэжысёр аб павышэньні акторскага майстэрства, аб выкаваньні ў актораў добрага густу і авалоданні імі культурай спецыяльнай мовы.

Удасканаленне акторскага майстэрства ў спектаклях ішо на лініі больш дакладнага псіхалагічнага аналізу ўнутранага свету герояў. Асабліва гэта ўдзельна ў спектаклі «Ворагі» М. Горкага, дзе ўзаемаадносіны паміж героямі характарызуюцца рэжым сутыкненьнем пратэстаў і рэакцыйнага святапогляду.

Калектыў тэатра стварыў новае афармленьне дэкадных спектакляў, якое дапамагае раскрыць зместу драматычнага твора і прычым іх рэжысёрскага тлумачэньня. Мастакам больш уавага, чым раней, вышаны асобныя карціны ў «Ала-

занскай даліне», палепшана афармленьне спектакля «Раскіданае гняздо», у якім глыбей падкрэслены аэст падзей—трагедыя беднай селянскай сям'і, што пакутуе ад панюў.

У падрыхтоўцы дэкадных спектакляў тэатру дапамагалі прадпрыемствы Віцебска, «Індустрой» арабіў велікі ўдзельны ўдзельны часткі дэкарацыі «Раскіданае гняздо». На мэльбейнай фабрыцы вырабляюцца важныя дэталі дэкарацыі для спектакля «Несперка». У афармленьні спектакляў таксама ўдзельнічалі завод стандартных ланюў, абутковая фабрыка, арцель «8 сакавіка» і іншыя прадпрыемствы.

Выключную ролю ў свечасовым выпуску спектакляў да дэкады адыграў правільна складзены графік работы творчага калектыва і пастаноўчай часткі, які ўлічваў поўнае выкарыстанне вольных ад чаргова спектакля артыстаў і рабочых.

У выніку дакладнага ўліку часу калектыўу ўдзельна павольна колькасьць рэцэптыў супраць звычайнага. Наглядна на значную нагрузку калектыва, спектаклі былі расплаваны так, што, рыхтуючы дэкады рэпертуар, тэатр, разам з тым, на працягу года сістэматычна праводзіў вытворчы і фінансавы план, правёў гастролі ў Гомелі, выязныя спектаклі ў Магілёве, Оршы і раёнах Віцебскай вобласці.

Значна дапамагалі тэатру кансулянтны І. Раўскі (рэжысёр МХАТ'а СССР) і мастак В. Рышчэў (Масква). Работа І. Раўскага над пастаноўкай «Ворагаў», згодна адзінадушнай ацэнкі калектыва, стала школай аўтарскага і рэжысёрскага майстэрства, школай авалоданьня сістэмай Б. С. Станіслаўскага, глыбокага раскрыцьня творчых ідэй А. М. Горкага. Станоўчы ўдзельны кансулянтаў — выдатны мастакоў савецкай тэатральнай культуры — велікі адчуваюцца ва ўсіх дэкадных пастаноўках.

Спектаклі абмяркоўваліся на канферэнцыі гледачоў у Гомелі і Віцебску.

Калектыў тэатра імя Якуба Коласа закончыў у асноўным (за выключэньнем пастаноўкі «Неспаспелыя сэрцы») работу над дэкадымі спектаклямі і ў гэтых адносінах зьяўляецца адным з перадавых твора-

чых калектываў у рэспубліцы. Аднак было-б недаравальна памыляцца кіраўніцтва, калі-б яно ўжо «спачыла на лаўрах» і заспакойлася на дасягнутым. Тэатр мяркуе ў студзень паказаць дэкадыны спектаклі ў Мінску. А між тым, спектакль «Неспаспелыя сэрцы», у якім удзельнічаюць маладыя, не зусім гатовыя, аўтар п'есы яшчэ не закончыў работу над апошнім варыянтам асобных карцін.

Слаба ўдзельнічае ў дэкадных рэпертуары маладыя. Маладыя артысты не заняты ў «Раскіданым гнязды», велікі мала (толькі ў масавых сцэнах) — у спектаклі «Несперка». Вылучэньне малады не заўсёды спалучаецца з сістэматычным павышэньнем іх ведаў і павышэньнем творчай кваліфікацыі.

У пастаноўках павінны быць палепшаны асобныя сцэны, паглыблены некаторыя вобразы, заменены акторы больш надыхаючымі выканаўцамі роляў. У спектаклях «Алазанская даліна» і «Раскіданае гняздо» не зусім яшчэ задавальняюць сцэнічныя вобразы Лыбы, Ляшчэні, Данілі і паніча. Павінны быць удасканалены народныя сцэны і паглыблена рэалістычная трактоўка асобных вобразаў спектакля «Несперка».

Не ўсё яшчэ закончана ў дэкарацыях, касцюмах і ў музычным афармленьні дэкадных спектакляў. Патрабуе ўзмацненьня склад аркестра.

Недаравальна тое, што дэкадыны спектаклі яшчэ не абмеркаваны ў калектыве тэатра. Не працягла належна актыўнасьць і мастацкі совет. У калектыве слаба разгорнута крытыка і самакрытыка.

Далейшае ўдасканаленне рэжысёрскага і акторскага майстэрства, смелае вылучэньне малады для ўдзелу ва ўсіх дэкадыных спектаклях — важнейшая і неадкладная задача дырэктара, рэжысёра і ўсяго калектыва тэатра.

А. ЕСАКОУ,
М. МІХАЙЛАУ.

(Нашы спецыяльныя карэспандэнты).

г. Віцебск.

Вынік адной выстаўкі

На 6-й абласной выстаўцы мастацтва Брэста паказалі значна больш новых твораў, чым у мінулыя гады. Аднак гэтыя павелічэньне пайшло за лік дробных эцюдаў, замалявак прыроды і эскізаў да будучых карцін.

Німа работ, прысвечаных вялікім будоўлям камунізму, таме абароны міру, работ аб перадавых людзях краіны і калгасным жыцці.

У гэтым і заключаецца асноўны недахоп выстаўкі.

У той-жа час некаторыя работы горадаў аб узростным майстэрстве мастакоў. Добра паказалі сабе маладыя мастакі, якія прышлі за самадзейнасці, — Н. Дударэў, С. Рыжыкоў і А. Ваеўкоў. Найбольш значныя работы Н. Чубрына. Яго 14 ілюстрацый да апавесці Янкі Брыля «У Забалоцці дзее» глыбока раскрываюць ідэю твора. Многія тыпы, намаляваныя мастаком, велікі пераканальныя. Знаёмства з ілюстрацыямі дае яркае ўяўленне аб змесце апавесці.

Рост майстэрства прыкметны ў пейзажах П. Данелія. Мастак добра адчувае і перадае прыроду. Гэта асабліва адчуваецца ў карціне «Зімовы пейзаж». Аднак такія карціны, як «Надзвычайнае парта», «На прасторах Радзімы» выкаваны слабыя. У першай рабоце не паказаны людзі, якія зьяўляюцца стваральнікамі парта. «На прасторах Радзімы» — слабы і незакончаны твор, назва якога не адпавядае зместу.

Эцюды розных жанраў прадставіў мастак І. Рудчык. Але яго карціны «На Дняпра-Бугскім канале», «Кветкі жыцця», «Шчасце маленства» выкаваны значна слабія эцюдаў, проста недаравальныя. Мастак тут паўтарае свае старыя работы.

Цікава па здаму карціна П. Аўчыніківа «У гасячых і бальюў». Але трэба пажалдаць мастаку адмовіцца ад заграмаджэньня карціны лініямі дэталі.

Мастакі Брэста магай-б заняць дастойнае месца на дэкадынай выстаўцы ў Маскве, калі-б праўдзена Саюз мастакоў рэспублікі па-спраўдзенаму дапамога брэсцкаму філіялу, а самі мастакі больш патрабавальна паставіліся да сваёй творчасці.

г. Брэст.

В. ВОЛКАУ.

„ПАРТЫЗАНЫ БЕЛАРУСІ“

Графічная сюіта С. Раманава

Мастак Сяргей Раманаў — удзельнік партызанскага руху. Дакументальна дакладныя, выразныя замаляўкі, зробленыя ім, склалі цікавую графічную сюіту «Партызаны Беларусі».

Выкананыя вугалем малюнкi Раманава робяць добрае ўражанне.

З выключнай выразнасцю, глыбока псіхалагічна пададзены вобраз праслаўленага Героя Савецкага Саюза Канстанціна Заслонова.

Б. Заслоўны паказаны ў дэпо горада Оршы ў момант, калі ён назірае за разбітым нямецкім эшалонам, які гітлераўцы прывезлі з-пад Смаленска.

На-майстэрскую вырашана Раманавым многатэмаўная кампазіцыя «Герой Савецкага Саюза Караўеў пераходзіць лінію фронту», якая перадае настрывам парыву савецкіх партызан.

В. ЖДАН.

На здымку: фотарэпрадукцыя карціны «Герой Савецкага Саюза Гуляеў перад разгромам нямецкага гарнізона ў Любані».

Аркестру патрэбен новы рэпертуар

Да 400 музычных твораў палічваецца зараз у рэпертуары аркестра народных інструментаў. Сярод іх — творы савецкіх кампазітараў, руска класічная музыка, творы беларускіх кампазітараў — Чуркіна, Камініскага, Алашава, Цікоцкага, Падкавырава і другіх. Значнае месца ў рэпертуары займаюць п'есы для народных інструментаў Будзішкіна, Шымшова, Тулікава, Захарава, песні кампазітараў Новікава, Салаўява-Сядога, Макарава, Дунаеўскага, Валянжэра.

Летнія гастролі аркестра па Беларусі і Смаленшчыне паказалі становачы і адмоўныя бакі ў нашай рабоце. Вынілася, што аркестр павінен аддаваць больш увагі росту свайго выканаўчага майстэрства, вылаваўчай, масава-палітычнай рабоце ў калектыве.

Зараз мы рыхтуемся да дэкады. У калектыве абмеркаваны ўсе творчыя пытанні. Асабліва ўвага аддана дасканалай падрыхтоўцы кожнаму аркестрантаў свайго партыі. Для падбору рэпертуара, палепшання яго якасці, для сістэматычнага кантроля за ўсёй падрыхтоўчай работай партыі створаны мастацкі совет. З ліку лепшых твораў рэпертуара аркестра мастацкі совет склаў тры праграмы: адна з іх рыхтуецца вялікім саставам, а дзве — асноўнымі артыстамі аркестра.

Наша галоўная задача — пачаць з твораў савецкіх кампазітараў і рускай класікі падрыхтаваць для дэкадыных канцэртаў лепшыя творы беларускіх кампазітараў. У рэпертуары аркестра ёсць многа п'ес беларускіх кампазітараў, рыхтуюцца асобныя часткі сімфанеты Чуркіна, уверцюра Ала-

шава, «Канцэрт для цымбала з аркестрам» Камініскага, асобныя часткі з «Сюіты на тэмы беларускіх калгасных песень» Цікоцкага і другія. Але нам трэба павесці ў Маскву новыя творы беларускіх кампазітараў, якія паказваюць уздым музычнай культуры рэспублікі.

На жаль, у нашым рэпертуары ёсць толькі тры новыя творы беларускіх кампазітараў: уверцюра Алашава «Зара ўзыхіла», якая мае малое стваральнае працо савецкіх людзей, беларуска сюіта Чуркіна, пабудаваная на лепшых узорах народнай песеннай творчасці, і «Святочная уверцюра» Камініскага. Праўда, уверцюра Камініскага яшчэ патрабуе дапрацоўкі і лепшай інструментальнасці, што мы і зробім разам з аўтарам. Неадаравальнае сустрачы кампазітара з нашым калектывам дапамагалі яму значна ўдасканаліць уверцюру, і мы спадзяемся, што яна ўпрыгожыць наш рэпертуар.

Зразумела, што гэтых трох новых твораў для дэкадынага рэпертуара недастаткова, а нашы кампазітары мала пішуць для аркестра народных інструментаў. Велікі шкода, што на мінулым пленуме Саюза савецкіх кампазітараў БССР амаль не закранута пытанне аб дэкадыным рэпертуары аркестра народных інструментаў і аб удзеле ў яго стварэнні беларускіх кампазітараў. У выніку, адно з асноўных пытаньняў падрыхтоўкі да дэкады было абійдзена.

І. ЖЫНОВІЧ,
мастацкі кіраўнік Беларускага дзяржаўнага аркестра народных інструментаў.

У мастакоў Слуцка

У Слуцкім гарадскім Доме культуры адкрыта выстаўка народнага вывучэнага мастацтва, на якой прадставлены жывапіс, графічныя малюнкi, малізкі і мастацкая вышыўка. Большасць работ прысвечана тэме барацьбы за мір. Радасна стваральнай працы прасякнуты лепшыя творы. Знайшла адлюстраванне і тама герцаўнай партызанскай барацьбы беларускага народа супраць гітлераўскіх захопнікаў. Многа ўвагі аддана на выстаўцы Слуцка і яго ваколіцах.

Соцыялістычнае аблічча роднага горада, яго жыванісненны ўскраіны і калгасныя лані адлюстраваны мастак Салдзі ў карціне «Дзень адпачынку ў гарадскім парку».

У другой карціне — «Дом культуры» — у будынку плане паказаны самы прыгожы будынак у горадзе. Мастак намаляваў любімае месца адпачынку рабочых і служачых Слуцка.

Мастак А. Пабіт экспаніраваў пейзажы «Зіма», «Вясной» і «Сакавік».

Карціны «Заканьні», «Партрэт пенсіянера» і «Жаночы партрэт» належаць П. Улашэвічу. У яго жалювак карцінах адлюстравана творчая праца, якая пераўтварае прыроду. І. Маліноўскі ў работах — «На былых руінах», «На мірных дарогах» і «Трубы дымца для мірнай працы» паказвае сённяшні дзень савецкіх людзей.

Вучаль 9-й сярэдняй школы В. Шахноўніч выставіў эцюд свайго кампазіцыі «Дос», напісаны ім пасля летняй паездкі ў Белаўжскую пушчу. Вучаль першай сярэдняй школы В. Карашэвіч выканаў карціну «Уборка ўраджая».

Экспанаты мастацкай выставкі — сарочкі, дарожкі, дыяны вышываюцца багатым беларускага арнамента.

Мастацкая выстаўка — радасная падзея ў культурным жыцці горада. Паказана, каб такія выстаўкі арганізаваліся сістэматычна і каб да ўдзелу ў іх прыцягваліся новыя аўтары.

М. СМІРНОЎ,
Е. СМІРНОЎ.

г. Слуцк.

Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністэрстве БССР і творчыя калектывы рэспублікі рыхтуюць зборнікі і плакаты да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

Будзе выданы зборнік «Мастацтва Савецкай Беларусі», у які ўвойдуць артыкулы аб драматычных тэатрах рэспублікі, аб тэатры оперы і балета, аб майстрах сцэны, вывучэньні і тэатральна-дэкарацыйным мастацтве, Беларускай музыцы і народнай творчасці.

Тэатры і канцэртныя арганізацыі рыхтуюць плакаты-манатграфіі аб сваіх калектывах, дэкадыных спектаклях і выдатных майстрах сцэны.

У ліку аўтараў — заслужаны дзеячы мастацтва БССР Я. Цікоцкі, Г. Штоўніч, мастак П. Масленікаў, доктар мастацтвазнаўчых навук М. Кашар і другія.

г. Слоўмі.

А. БЯЛОЎ,
мастацкі кіраўнік калектыва.

г. Брэст.

г. Слоўмі.

г. Брэст.

Салістка балета В. Крыжанаў у ролі Зарэмы (балет «Бахчысарайскі фантаз») у Беларускай дзяржаўнай тэатры оперы і балета.

Фота І. Салавейчыка.

Без уліку магчымасцей

Калі прабіраецца ў звычайны дзень на рабочых п'янох і п'есах тэатра імя Я. Купалы, нельга не заўважыць даволі напружанай дэкады абстаноўкі. Увесь калектыў заняты падрыхтоўкай чарговых спектакляў. І сапраўды, тэатр працуе зараз адразу над трыма спектаклямі: «Трацяя асоба» па новай п'есе К. Крапіны (рэжысёр К. Саникаў), «Гібель Памірава» Н. Вірты (рэжысёр Л. Мазалеўская) і «Аленька кветка» (рэжысёр І. Ждановіч). Як відна, творчая і вытворчая нагрузка на калектыў тэатра больш чым дастатковая, каб не сказаць — цяжкая.

У нейкай меры не можна было-б зразумець і спраўдзіць, каб усе гэтыя тры спектаклі рыхтаваліся да дэкады. Але справа ў тым, што да дэкады рыхтуецца толькі адзін спектакль — «Трацяя асоба». Астатнія два ставяцца ў парадак выканання галоўнага плана і іх трэба выпусціць яшчэ ў гэтым годзе.

Такім чынам, на працягу снежня тэатр павінен закончыць тры спектаклі, што ніяк нельга прызначыць нармальным, бо такія тэмпы паруюць рытм работы творчага калектыва. У дадатак да гэтага ў снежні мяркуецца здаць мастацкаму совету дэкады спектакль «Пяць жаваранкі» з адпаведнымі дапрацоўкамі і спектакль «Шчасце паэта».

Чым-жа растлумачыць, што з вясмі п'яноных спектакляў — тры засталіся на апошні месяц года, а чадзертны заданы ў перадапошнім месцы? Прычына тут толькі адна: у тэатры не было п'есна вылучэнага вытворчага плана. Наводзіў спектакль не вышучаны свечасова. Тэрміны выпуску, як правіла, пераносіліся на некалькі разоў. Графік — асноўны закон нармальнай работы тэатра — быў і пакуль зьяўляецца пустой фармальнасцю. Аб якой-жа графіку можа быць размова, калі, напрыклад, выпуск спектакля «Аленька кветка» планавалася на 29 лістапада, а фактычна адбудзецца ў канцы снежня?

Бяспланавасць, самацёк у рабоце тэатра сталі прычынай напружанага становішча і з дэкадымі спектаклямі.

Адзін з асноўных спектакляў дэкады — «Трацяя асоба». Звадалася-б, што зараз на яго трэба звярнуць асаблівае ўвагу. Але тэатр не можа зрабіць гэтага, бо многія акторы заняты яшчэ і ў астатніх двух спектаклях, якія рыхтуюцца адначасова.

Для работы над спектаклем «Трацяя асоба» вызначалі 196 рабочых гадзін. Гэта — самы мінімальны тэрмін, каб паставіць звычайны спектакль. Але ў дадзеным выпадку гутарка ідзе пра дэкадыны спектакль, для якога трэба непарўнальна больш часу. Тым не менш і гэтыя гадзіны рэжысёр не мае магчымасці выкарыстаць поўнасьцю, бо ў выніку бяспланавасці работы тэатра рэцэптыўна сістэматычна зрываюцца або бываюць непавольна-звышчым прычына адсутнасці аднаго ці двух выканаўцаў. Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністэрстве БССР і дырэкцыя тэатра абавязалі рэжысёра здаць спектакль 30 снежня, але гэта не рэальна. Да 30 снежня рэжысёр можа выкарыстаць нямногім больш п'яноны вызначанага часу на пастаноўку. А калі ўлічыць, што яшчэ няма ні касцюмаў, ні дэкарацыяў, то рэальная гатоўнасць гэтага спектакля з'яўляецца далёка за межы п'янонага тэрміну.

Значна горш абстаіць справа з падрыхтоўкай спектакля рускай класікі. Была запланавана пастаноўка п'есы «Гора ад розуму», але рэжысёр, які павінен быў ставіць гэты спектакль, захварэў. Зараз ідзе размова аб пастаноўцы адной з п'ес М. Горкага, але далей размовы справа не рухаюцца. Яшчэ нават невядома, якую п'есу, калі і хто будзе ставіць. А без спектакля рускай класікі тэатру нельга ехаць на дэкады, бо на прыкладу работы над п'есай «Апошнія» М. Горкага, паказана на мінулай дэкадзе, маскоўскі гле-

дач ведае, як любіўна і таленавіта можа ствараць тэатр імя Я. Купалы спектаклі па п'есах рускай класікі.

Справа чэсці тэатра — абліжываць усе сілы і паставіць да дэкады спектакль па п'есе рускай класічнай драматургіі.

Прычыны многіх недахопаў у падрыхтоўцы дэкадыных спектакляў трэба шукаць яшчэ і ў тым, што ў тэатры велікі слаба разгорнута крытыка і самакрытыка. Мастацкі совет тэатра не робіць сур'ёзнага ўплыву на пытанні творчага жыцця: бо кіраўніцтва тэатра (дырэктар А. Тацічан) не заўсёды лічыць абавязковым карыстацца яго дапамогай. Застаецца фактам тое, што такія дэкадыны спектаклі, як «Бастрычнік» і «Шчасце паэта», не абмеркаваны, між іншым, і ў калектыве тэатра, нягледзячы на тое, што абодва спектаклі маюць патрэбу ў такім абмеркаванні. У калектыве ёсць шмат слуханых заўваг, улічэньня якіх, можна было-б значна палепшыць спектаклі. Мастацкае кіраўніцтва тэатра не арганізавала думку калектыва і не скарыстала яго каштоўных заўваг для палепшання спектакляў.

Наогул, аб мастацкім кіраўніцтве ў тэатры можна гаварыць толькі ўмоўна. Справа ў тым, што ў тэатры, на сутнасці, зараз няма чалавека, які-б ажыццяўляў мастацкае кіраўніцтва падрыхтоўкай дэкадыных спектакляў.

Да дэкады застаецца велікі мала часу. На сённяшні дзень у тэатры яшчэ няма ніводнага спектакля, які можна было-б здаць мастацкаму совету дэкады без тыліці іншых дапрацовак. Два з іх дэкадыны спектакляў яшчэ не пастаўлены. Кіраўніцтва тэатра павінна неадкладна расплаваць абсалютна рэальны графік работы над гэтымі спектаклямі і пераклачыць на іх уся ўвагу.

П. ВАСІЛЕўСкі,
І. АРНАУТАУ.

ПІСЬМО ў РЕДАКЦЫЮ

Умацоўваць сувязь з гледачамі

І тэатры рыхтуюцца да дэкады. Калектыў імкнецца паказаць у чыя Радзімы дасягненні беларускага мастацтва і свайго тэатра.

Тым, што над спектаклямі, тым, што для паказу ў Магілёве, каб давесці ўвесь майстэрства, божа трываюцца мастацтва, пачуццям высейшай, як мы кажадыма ўмацоўвацца да арод аднаўленне тэатра гледацкай чыні на тэй

ці іншы спектакль. Разам з тым, сёння хочацца шыроў расуныць рамкі грамадскай крытыкі работы нашых тэатраў і ўдзельнічаць у гэтым пачасную справу шырокіх мас гледачоў.

Нашы тэатры чамусьці неахвотна сустрэкаюцца са сваімі гледачамі. У большасці выпадкаў такія сустрачкі насялі народны характар і не дасягаюць пастаўленай мэты.

А іменна зараз, калі ўсе мы рыхтуемся да дэкады, неабходна самая шырокая крытыка з'яўля. Мы прытануем у бліжэйшы час наладзіць сустрачкі з гледачамі на дэкадыных спектаклях. Мы ўпэўнены, што ў гэтай справе тэатрам дапамогуць партызаны, камсамоўскія і прафсаюны ар-

ганізавані горада. Неабходна практыкаваць таксама выязныя спектаклі ў рабочых клубах, выступленні майстроў сцэны на заводах і фабрыках.

Трэба, нарэшце, у кожным тэатры зрабіць кнігі вядукаў, куды глядач мог

Нерэалізаваныя тэмы

Не так уж многа выдаецца ў Беларусі літаратурных твораў, прысвечаных адлюстраванню жыцця ў краінах народнай дэмакратыі. Кніга Т. Хадкевіча «Рэка ў гарах», якая ахоплівае перыяд ваіны на тэрыторыі Чэхаславакіі, нарысы П. Броўкі пра сучасную Чэхаславакію ды нарысы М. Лынькова пра народна-дэмакратычную Польшчу — воль, бадай, і ўсё, што мае мяне арыгінальнага на гэтую тэму.

Таму аразумела, што зборнік маладога пісьменніка В. Сакалоў «Дарога пачынаецца ў Маскве» (*) прыцягвае ўвагу нашага чытача. Яму цікава даведацца пра вайнікі пераўтварэнні, што адбыліся ў краінах народнай дэмакратыі за перыяд пачаў выважвання ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У гэтых адносінах вельмі паказальным з'яўляецца лепшае апавяданне зборніка — «Венгерскія рапсоды».

Услед за наступнымі часткамі Савецкай Арміі, якія вызвалілі Венгрыю, рухаліся вайсковыя шпіталі. Часова ён спыніўся ў вёсцы Капшвар. Тут савецкі ўрач Міратворцаў выпадкова сустракае бедную сялянскую дзяўчынку Марыету Лайон, якая з дзіцячых год хварэе катарактаў, — цяжкай хворай вачэй — і асуджана на ўсё жыццё застацца слепой. Бацька Марыеты — стары селянін Лайон апавядае Міратворцаў, што да прыходу Савецкай Арміі ён прадаў амаль усю сваю гаспадарку для таго, каб сабраць грошы на лячэнне дачкі. Гэтыя грошы трапілі ў кішэню гітлераўскаму аскалупу, а Марыета паранешаму засталася хворай.

Доктар Міратворцаў з гарачым жаданнем барацца за складаную аперацыю і вяртае беднай сялянскай дзяўчыне зрок.

Вобраз Марыеты — сімвалічны. Ён як бы ўвасабляе ўсю пакутную Венгрыю, што стала пад фашысцкім прыгнётам, Венгрыю, якой савецкія людзі адкрылі вочы на новае жыццё, на новы шлях.

Апавяданне пакідае вельмі прыемнае ўражанне. Як жывы, паўстае перад чытачом доктар Міратворскі, стары Лайон і яго дачка Марыета. Усё тут на месцы: і пейзажныя замалёўкі, і лірычныя сцэны, і жывы, трагичны дыялог. Ад апавядання вее добрым аўтарскім розумам і той чыстай цеплынёй, якая на-сапраўднаму хваліць чытача.

Але калі пачынаеш параўноўваць з гэтым апавяданнем усе астатнія, што змешчаны ў кнізе, дык дае ахоплівае пачуццё незадаволенасці і крыўды.

У чым справа? Можна «Венгерскія рапсоды» — адзіны з апошніх і таму лепш напісаных твораў аўтара? Можна ўсе астатнія апавяданні кнігі — гэта дакаж па наступнаму росту маладога пісьменніка, росту, які дасягнуў значнай сілы ў «Венгерскія рапсоды»?

На жаль, гэта не так. «Венгерскія рапсоды» — адно з самых ранніх апавяданняў Сакалоў. Журналіст, аўтар змалюваў нарысаў, В. Сакалоў не мог не прыйсці да мастацкага апавядання. Гэты ладны шлях ён пачаў з усёй адказнасцю, пачаў вельмі ўдала. «Венгерскія рапсоды» яшчэ тры гады таму назад была цёпла сустрэта нашымі чытачамі.

Малады аўтар не замалюваў дасягнуць поспеху ў першым апавяданні. І «Апошні стрэл», і «Гэта было ў Радопах», і «Шельга маўчаць», і «Сакрат дзядзькі Тудора».

Васіль Сакалоў. «Дарога пачынаецца ў Маскве». Апавяданні (на рускай мове). Рэдактар А. Міронаў. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. 1952 г.

ра» — усё гэта напісана на больш нізкім узроўні, чым «Венгерскія рапсоды».

Возьмем да прыкладу апавяданне «Апошні стрэл».

На першай старонцы яго аўтар чамусьці паліраваў чытача, што ёў аснову апавядання пакладзены сапраўдныя факты і падзеі. Акрамя-ж хочацца запытаць аўтара: а што-ж пакладзена ў аснову астатніх апавяданняў зборніка? Паўжо В. Сакалоў іншыя апавяданні будаваў выключна на выдумцы, ніжжо прататыпаў і архітэктара Іштвана, і прастай румынскай дзяўчыны Ілошчы аўтар нідзе не бачыў?

Не, гэта не так. Сакалоў, безумоўна, як і кожны пісьменнік, браў для апавядання жывы матэрыял, па-свойму асэнсоўваў яго, імкнуўся тыпова адлюстраваць рэчаіснасць.

Завувага аўтара да апавядання «Апошні стрэл», на нашу думку, з'яўляецца своеасаблівай заслонай, якая заклікала схаваць за «сапраўднасцю» і «фактычнасцю» недахопы мастацкага твора.

«Апошні стрэл» — кампазіцыйна рыхлае апавяданне. Тут падзеі падчас выважвання, героі з'яўляюцца на старонках і бясцелна знікаюць.

Вось яго змест. Балгарская дзяўчынка Вела не любіць дачку бацька Паўліну. Як сцяражыць аўтар, бацька Паўліны аднойчы пакаваў нават свайго сабаку на маленькую Велу, якая выважвала, у час гудні, забегла да Паўліны на двор.

Ішоў час. Балгарыя была акупіравана гітлераўцамі. Вела Пеева ідзе ў рады змагароў за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы. Спачатку ў падполлі, а затым у партызанскім атрадзе яна змагаецца з акупантамі і герайна гіне ў гэтай барацьбе.

Перад аўтарам — ваяцкія жывыя матэрыялы, на якіх можна было-б паказаць характар Велы і Паўліны, падвоўшчыка Стойка і яго сяброў, іх быт, іх мары і пачуцці, іх баявыя справы.

Аўтар пайшоў па самую лёгкую шляху і абмежаваўся сухой інфармацыяй.

«...Кожную раніцу Вела, апырнуўшы ў спартыўны касцюм, з рукам за плячыма, выходзіць з роднага саяла, на горных сцяжках ідзе ў горад Парсэджык. Там сустракаецца яна з падпольшчыкам Крэмень і ад яго даведаецца пра ўсе навіны, атрыманыя па радыё ў Маскве».

Позна вечарам Вела вяртаецца ў Кемініцы, паднімаецца на вышы і пры святле ружога ліхтара перапісвае на асобныя лісткі павадзеныя ў Маскве, малое карыкатаў на фашыстаў. Ёй ахвотна дапамагае маладая сестра Гера...»

Аб чым думалі ў гэты час дзяўчыны, якія пакуці хвалілі іх, як складалася характар герайна балгарскага народа Велы Пеевай, аўтар не кажае. Не раскрывае ён і вобразы Крэменя, Стойка і Паўліны.

Калі ўжо гаварыць аб сапраўдных «фактычнасці», дык часопіс «Вакол свету» у № 7 за 1947 г. прыводзіць на сваіх старонках такую дакладную біяграфію герайна балгарскага народа.

Вела Пеева нарадзілася ў 1922 годзе ў горным саяла Камініцы Назарджыкаў акалі Плёўдзускай вобласці. Яна дачка багатага крамніка. Вучылася ў гімназіі ў горадзе Назарджык. У 1942 годзе пераехала ў Сербію ўніверсітэт, на географічны факультэт. Разам з ёй вучылася ў гімназіі і ва ўніверсітэце яе маладая сестра Гера.

Яшчэ ў гімназіі сястры ўступілі ў падпольныя групоўкі, якія вывучаў рэвалюцыйную літаратуру. Дзяўчыны ўдзельнічалі ў барацьбе за вызваленне Балгарыі. Вясной 1943 года сястры Пеевы пакінулі ўніверсітэт і пайшлі ў Радопскія горы, у партызанскі атрад. Вела атрымала калічку Пенка, а Гера — Аяка. Пачалося партызанскае жыццё. Вела зрабілася камісарам партызанскага атрада. Над кіраўніцтвам Велы партызаны рабілі налеты на фашысцкія гарнізоны ў саялах і на чыгуначных станцыях. Пеева яла вялікую палітычную работу ў атрадзе.

Вясна 1944 года была самай цяжкай для партызанаў. Вела пайшла ў даліну, каб арганізаваць дастаўку прадуктаў, і тут была цяжка паранена. Ранена, яна правала ў горах 35 дзён. 3 мая 1944 года Вела Пеева загінула ў барацьбе супраць роты жаўнераў.

Гэтая цікавая біяграфія яшчэ раз пацвярджае нашу думку аб тым, які багаты жыццёвы матэрыял мог і павінен быць выкарыстаць аўтар, не выдумваючы легенды аб беднай дзяўчыцы Веле і яе багатай суседцы і г. д.

У апавяданні «Апошні стрэл», нам здаецца, В. Сакалоў нагадвае аднаго з аўтараў, якому А. М. Горкі ў свой час пісаў: «Апавяданне наўдала, таму што напісана наўважліва і суха ў адносінах да людзей, яны ў вас — выязныя, без твараў, без вачэй, без жэстаў. Магчыма, што гэты недахоп тлумачыцца вамым прыстрахам да факта...»

...І навінен паўтарыць, што мастацкая літаратура не надпарадоўваецца прыватнаму факту, яна вышэй яго... Літаратурны факт — выязка з раду аднародных фактаў, ён — тыпізаваны і толькі тады ён і ёсць твор сапраўды мастацкі, калі ён і ёсць твор сапраўды мастацкі, калі правільна адлюстроўвае цэлы рад паўтэрных з'яў рэчаіснасці ў адной з'яве...»

Прыклад за апавяданнем «Апошні стрэл» сведчыць аб тым, што аўтар адносіцца да сабе, як пісьменніка, а не непатрабавальна.

Вялікая тэма патрабуе вялікай адказнасці аўтара. Чым, як не прыгупленнем пачуцця адказнасці можна вытлумачыць пачуццёвыя і дэкасы многіх апавяданняў зборніка, недаважлівую надуманасць апавядання «Сакрат дзядзькі Тудора».

На гэтым апошнім трэба спыніцца больш даглыбля.

Дзядзька Тудор — майстар вырабляць аўчаны і шчы з іх футравыя курткі. Яшчэ да вызвалення Гумніні Савецкай Арміі Тудору дае вялікі заказ на курткі нейкі Мотула, які панеш аказваецца прадстаўніком адной з імперыялістычных краін. Пасля вызвалення Мотула за вялікія грошы хоча купіць у Тудора сакрот апрацоўкі аўчаны. Тудор вагаецца. У гэты час прыязджае з Бухараста сын майстра Петру, пад уплывам якога стары Тудор адмаўляецца ад прапановы Мотула і прымае запрашэнне мясцовага савета навучыць свайму майстэрству рабочую моладзь.

Сітуацыя ў гэтым апавяданні нежыццёвая. Чытач не верыць у тое, што агент імпэрыялістычнай дзяржавы дамагнецца купіць у Тудора сакрот вырабу аўчаны, быццам апрацоўка футры такі-ж сакрот, як, скажам, расшчэпленне атаманна яра.

Добры, ладны сын Тудора за час, пра які апавядае В. Сакалоў, здолеў пачаць з савецкімі ваймамі вызваліць сваю бацькаўшчыну ад гітлераўцаў, скончыць у Бухарасце агульнаадукацыйную школу, затым паступіць у аграрна-хімічны інстытут. Не паспее ён толькі хадзіць адным словам паведаміць аб сабе бацькам. І не паспее, відавочна, таму, каб дазволіць аўтару апавядання будаваць штучны канфлікт у яго адустанці.

В. Сакалоў — пісьменнік малады. Ён умее карыстацца мовай і, мяркуючы па «Венгерскія рапсоды», можа будаваць моўны, цікавы сюжэт і маляваць трапныя вобразы. Але ён навінен у сваёй далейшай рабоце пазбавіцца паспешліва, больш удума, сур'ёзна ставіцца да сваёй творчасці.

Гэта жаданне нашага чытача.

Гэта жаданне нашага чытача.

Гэта жаданне нашага чытача.

Гэта жаданне нашага чытача.

З „Сталінградскага СШЫТКА“

Аляксандр ПРАКОФ'ЕУ

Паэт Аляксандр Пракоф'еў выязджаў у творчую камандзіроўку на будоўлі камунізма. У выніку гэтай паездкі з'явілася яго новая кніга вершаў «Сталінградскія шшытка». Ніжэй мы друкуем два вершы з гэтай кнігі, перакладзеныя на беларускую мову Антонам Бялявічам.

Па моры гуляе

— Родны дом у свой пакінуў, Каб на мора паглядзець.

(3 песні).

Па моры гуляе казак малады, Казачка-марачка ідзе да вады. Туды яна крочыць сцяжынкай крутой, Дзе волжская хваля гуляе з данскою; Дзе зоры на моры стаямным кругом, Дзе плавае сонца над самым акном! Дзе чырваня заходу не гасне ніяк... Казачка-марачка гаворыць марак: — Казачка, былі мы з табой стэпнякі, А стаў цяпер мы навак маракі. Каб слухаць, як морскія хвалі шумяць, Не трэба, казачка, нам дом пакідаць. Куды мы ні пойдзем, дзе стунім з табой, На моры стаямным шуміць нам прыбой. З ім служба і дружба, наш радасны час, Матроска доля спаткае тут нас. Тут нідзе ў стаямні, ў май старане, Ужо бескарыку краўцы шыюць мне.

Па моры гуляе казак малады, Казачка-марачка ідзе да вады.

Наля шлюза

Былі мы тут другога мая, Мы недарма прыйшлі сюды: На хвалю хваля набягае, Пышчотай вее ад вады.

І ад яе трава заволгла, За ёю вецер — волга! — Што гэта — Наля? — Не, не, Волга! — Што гэта — Дон? — Не, Волга-Дон!

Мы на матарцы к Дону вышлі, Зрабіў тут Дон на поўдзень крук... Нас трое — скажам проста — прыйшлі, Мясцовы — Юра Кірылюк.

Ён гэты, які ў ўсе падросткі, Але з сямі Кірылюкоў, Ён першы, хто надышоў матроску, Стаў мараком між маракоў!

Яму здаецца: самы поўны Дзе ход судны — гул і стук. Сябтае нехта: — Хто галоўны? Галоўны — Юра Кірылюк!

Вечар, прысвечаны 50-годдзю М. Машары

9 снежня ў клубе Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР адбыўся літаратурны вечар, прысвечаны 50-годдзю з дня нараджэння і 25-годдзю літаратурнай дзейнасці М. Машары.

Даклад аб жыццёвым і творчым шляху М. Машары зрабіў С. Майхрович.

Ад імя беларускіх пісьменнікаў К. Кірэнка гарача прывітаў паэта і пажадаў яму плённай працы.

Цёпла сустрапі прысутныя выступленне Міхаса Машары. У заключэнне вечара артысты Букваінскага народнага хора далі канцэрт, які прайшоў з вялікім поспехам.

Цудоўная сіла казкі

Тонкі запіда дзіцячай душы А. П. Чахаў у апавяданні «Дома» наглядна паказваў, якое моцнае ўражанне робіць прыдумана бацькам казка на саміадавога сына Сярожу. Усе другія сродкі, якія прымяніў бацька, каб адвучыць сына курыш, не зрабілі на хлопчыка такога ўплыву. Чахаў падкрэслівае, што Сярожу ўразіла, галоўным чынам, мастацкая форма і прыгажосць казкі.

«Казка — лодж, да в ней намёк, добру молодцу урок», — пісаў А. С. Пушкин.

«... Мы падаем велізарнае значэнне, — гаварыў А. М. Горкі, — тым відам літаратуры, якія садзейнічаюць развіццю ўдзельнікаў, — казкі...».

Што-ж зроблена ў гэтым кірунку ў беларускай дзіцячай літаратуры?

Трэба проста сказаць, што наша дзіцячая літаратура бедная на казку ўвогуле і асабліва на сучасную казку, героі якой былі б адчуліся вельмі вылікімі сучаснымі ідэямі.

Казка павінна выхоўваць у дзіцяці тыя якасці, якія характэрны савецкаму чалавеку: моцнакіраванасць, волю да перамогі, упэўненасць у сваіх сілах, гаюнасць перадаваць усеякі пераможкі.

Першыя крокі на стварэнні такой казкі беларускай дзіцячай літаратурай ужо зроблены. Можна назваць такія казкі, як «Малая дэчка» В. Сурскай, «Зімова казка» К. Кірэнка, «Байка-праўда» У. Краўчанкі, у якіх удала пераплітаюцца элементы фантастыкі з нашай савецкай рэчаіснасцю. В. Сурская ўпершыню ў беларускай дзіцячай літаратуры ўвела ў казку піонерскі атрад, камсамольцаў, пераходныя чырвоныя сцяг, лясныя паляны.

І вельмі важна, што стаючыя героі казак Сурскай, Кірэнка і Краўчанкі — нашы савецкія рабочыя, сяляне, наша дзевара Яны надзелены тымі якасцямі, якія аўтары імкнуцца выхоўваць у дзіцяці.

Больш таго, пісьменнікі знайшлі для традыцыйных казачных тэм новыя навароты. Лямбін суб'ектывізм дзіцяці — дэдуля ў «Байцы-праўдзе» У. Краўчанкі расказвае не пра казачнага ўдзельніка Івана і не пра іччасліўчыка Івана-Царовіча, а пра сацыялістычную, сапраўды казачную рэчаіснасць. У «Зімова казка» К. Кірэнка па-новаму вырашаецца спрадвечная тэма змены пор года. Аўтары гэтых казак расказалі дзіцяці пра іх саміх, пра іх палыманнае жаданне прыгожых жыццёў.

У дашкольнай дзіцячай літаратуры з'явілася казка «Вавёрчына гора» В. Віткі. Аўтар па-майстэрску ўвасобіў факты нашай рэчаіснасці ў казачныя вобразы, даступныя разуменню дзіцяці, увёў у казку тэлеграф і г. д.

Також назваміліся дзеці з таленавітым казачнікам М. Танкам. Яго зборнікі «Казкі лірнікі» і «Сярод лісоў надзіманскіх» сталі любімымі кнігамі дзіцяці. У паэтычнай падыход да малойшай. Па-майстэрску, безаказнай па аспэцы мовы расказаў ён дзіцяці аб чароўнай прыгажосці прыроды, аб лясак і іх жыжарах.

Казкі М. Танка не ўводзіць юнага чытача ў нейкі фантастычны, даўкі ад жыцця свет; наадварот, яны дамагваюць дзіцяці зразумець жыццё, разабрацца ў яго загадках.

Ад таварышаў, якія пішучы для дзіцяці, можна часта пачуць, што ў наш час цяжкавата напісаць казку па той прычыне,

што наша савецкая ява куды багацейшая і ярчэйшая за ўсякую казку. Нашы людзі ў кароткіх тэрмінах ператвараюць самую дзіўную казку ў быць.

Наша штодзённая жыццё — воль што павінна быць зместам казкі. Казка — гэта сама рэальнасць. Казкі павінны вырастаць, перш за ўсё, з багатага, сапраўды казачнага свету сацыялістычнай рэчаіснасці. А. М. Горкі ўказаў, што «Прыродзе дзіцяці ўласціва імкненне да яркага, незвычайнага. Незвычайным і яркім у нас у Савое з'яўляецца тое новае, што стварае рэвалюцыйная энергія рабочага класа. Воль на гэтым неабходна замапоўваць увагу дзіцяці, гэта павінна быць галоўнейшым матэрыялам іх сацыяльнага выхавання. Але пра гэта трэба расказаць, гэта трэба паказаць таленавіта, умела, у формах, якія лёгка засвойваюцца».

Казачны жанр ва ўмове савецкай рэчаіснасці перажывае як-бы сваб другое нараджэнне. Ён відамінаецца пад удзеяннем новай гераічнай тэматкі. Мы бачылі, напрыклад, як новыя ідэалы ўвайшлі ў мастацкую тканіну сучасных казак В. Сурскай, К. Кірэнка, У. Краўчанкі, якія змянілі нават традыцыйны казачны зычын. Гэты матэрыял да штуршок не гоўды да відамінаецца казкі на новай аснове, але і да пераасэнсавання казачных традыцый.

Вядучы казку ад жыцця, трэба смалей паказаць у ёй і праўдзівую выдумку, не баючыся творчай фантазіі, якая ў казцы неабходна. Але фантазія гэтая павінна моцна абапірацца на дасягненні сённяшняга дня.

Расце армія цікавых, патрабавальных, самых высокародных у свеце чытачоў — армія савецкіх дзіцяці. Пытае на казку ў іх самы вялікі. Воль што піша дырэктар школы Семеў — Гародзкая дзіцячая дома Рудзенскага раёна В. І. Маласай:

«Памятаю, як раставалі ў казачнай дымцы старонкі захапляючых казак, з якіх вырасоўваліся замалёўкі далі пудоўнай будучыні... У галаве нараджаліся праекты фантастычных самалётаў, на якіх можна апырэжваць час, пакідаючы сонні, нават тысячы год за сабою... Які-ж уплыў аказала на мяне казачная літаратура? Павінен прызнацца — вельмі вялікі. Яна мела не толькі пазнавальнае значэнне. Яна як-бы распальвала творчую іскру, схаваную ў глыбіні душы. З'яўлялася пераадавольнае жаданне ствараць. Уплыў казкі на дзіця велізарны. І трэба было-б нашым пісьменнікам ствараць больш пудоўных казак для дзіцяці. А то проста-такі іншы раз робіцца нізкавата перад дзіцяці, калі яны просіць новых, цікавых казак, якіх на жаль, вельмі і вельмі мала. І я магу нават растлумачыць сабе, чаму нашы паважаныя таварышы пісьменнікі закінулі такія важныя жанры, які казка. А быў-жа час, калі, да прыкладу сказаць, так захапляўся змагаўся з беспалажымі смелы ваяка Мішка са сваімі таварышамі. Паўжо зараз пераважыла храбрый Мішка і іх таварышы? А чаму-б ім не прышчы ўдзелу ў Вялікай Айчыннай вайне, або ў якой-небудзь іншай высокароднай справе».

Такія патрабаванні нашых педагогаў, бацькоў, работнікаў дзіцячых дамоў, бібліятэк, саміх дзіцяці. Задавоўць гэтыя патрабаванні — справа гонару нашых пісьменнікаў.

В. БАБРОВІЧ.

З паціцый халоднага акадэмізма

Перад намі кніга Н. Перкіна «Творчасць Петруся Броўкі», выдадзеная Акадэміяй навук БССР. У вялікім крытычным нарысе аўтар спрабуе даць парабаны аналіз літаратурнай творчасці выдатнага беларускага паэта, лаўрэата Сталінскай прэміі. Гэта добрая справа, і яе трэба ўсяляк вітаць. Добра і тое, што Інстытут літаратуры і мастацтва Акадэміі навук Беларусі ў апошні час пачаў усё смялей звяртацца да тэм сучаснага літаратурнага жыцця і выпусціў рад неабходных кніг.

Творчасць Петруся Броўкі шырока вядома не толькі ў нашай рэспубліцы, а і далёка за яе межамі. За дваццаць пяць год сваёй літаратурнай дзейнасці паэт даў многа твораў, якія залатым фондам увайшлі ў скарбніцу савецкай літаратуры.

Вывізіць месца П. Броўкі ў савецкай паэзіі, раскрыць усю своеасабліваць яго таленту, паказаць яго ідэйнае і мастацкае аблічча, яго творчы шлях — пачасная задача савецкага крытыка.

У некаторай меры Н. Перкіну ўдалося гэта зрабіць. Аўтар прасочвае творчую эвалюцыю П. Броўкі, паказваючы напільны ідэйны і мастацкі рост творчасці паэта, правільна аналізуе шмат якіх яго твораў. Кніга складаецца з чатырох раздзелаў, якія вызначаюць асноўныя этапы літаратурнай дзейнасці П. Броўкі. Гэта: «Ранняя творчасць» (1926—1932 гг.), «Творчасць перыяду 1933 — 1940 гг.», «Творчасць у гады Вялікай Айчыннай вайны» і «Творчасць пасляваеннага часу».

Н. Перкіна «Творчасць Петруся Броўкі». Выдавецтва Акадэміі навук БССР. 1952 г. 143 стар.

Г. ПИЧАРБАТАУ.

Н. Перкін правільна вызначае выгокі высокай ідэйнасці і палыманата патрыятызма твораў П. Броўкі. Савецкая рэчаіснасць, кроўная сувязь з жыццём, народжаным Вялікім Кастрычнікам, былі той жыватворчай крыніцай, адкуль чэрпаў паэт сваё натхненне.

Шукаючы неабходных паэтычных сродкаў для вымушэння новых ідэй, паэт натуральна звяртаецца да Маякоўскага, імкнецца «разгадаць суровую сілу і эмацыянальнае глыбіню паэтычнага слова Маякоўскага, прасякнутага энергіяй новых рытмаў і інтанацый». Крытык паказвае, як у працэсе настольнай вучобы П. Броўкі ў Маякоўскага мужней яго голас, як паэтычнае наватарства рабілася для яго арганічным, адсяваючым уласным ідэйным і мастацкім пошукам.

Найбольш удалым трэба лічыць раздзел «Творчасць у гады Вялікай Айчыннай вайны». Тут ідзе сур'ёзнае размова аб ідэйных і мастацкіх якасцях твораў П. Броўкі гэтай часу, даецца разгорнуты аналіз многіх вершаў і паэм. Крытык адзначае ў творчасці паэта глыбокае раскрыццё ідэй савецкага патрыятызма, высокі ўзровень мастацкай выразнасці, шырокае выкарыстанне багатай вусянай народнай творчасці, далейшае ўмацненне лірызма. Гэты раздзел напісаны з добрым веданнем твораў паэта ваеннага часу.

І ўсё-ж у цэлым кніга «Творчасць Петруся Броўкі» — гэта толькі заяўка на сур'ёзную размову аб літаратурным шляху выдатнага паэта. Яна ніяк не можа зада

(На пленуме Саюза савецкіх кампазітараў БССР)

Рыхтуючыся да дэкады літаратуры і мастацтва ў Маскве, беларускія кампазітары напісалі новыя творы ў лірычным, эпічным і гераічным жанрах.

Сімфонія № 3 і фантазія для скрыпкі і аркестра, скерца для секстэта домр створылі М. Аладавы. Калектыўна створылі оперу і балета праце над пастаноўкай оперы Я. Цікоціна «Дзяўчына з Палесся».

Новы фінал для кантаты «Беларусь» (на тэксты Я. Купалы, П. Труса і П. Броўкі) закончыў А. Багатырова.

Творы для Дзяржаўнага хора БССР напісалі У. Алоўнікава, Р. Пукста, В. Яфімавіч, П. Падкавырава і другія кампазітары. Цыкл рамансаў на тэксты Я. Купалы, А. Астроўкі, А. Багатырова і К. Кірэенкі стварыў Р. Пукст.

Закончылі фартэп'яныя творы, сапеты, увертуры.

Вынікам развіцця беларускай музыкі за 1952 год быў прысвечаны апошні пленум Саюза савецкіх кампазітараў БССР. У час пленума праслуханы новыя творы ў выкананні сімфанічнага аркестра Філармоніі, Дзяржаўнага хора БССР і Дзяржаўнага народнага хора, секстэта домр Камітэта радыёэфірмаў пры Совеце Міністраў БССР, салістаў опернага тэатра і Філармоніі.

Абмеркаванню становішча музычнай творчасці ў рэспубліцы ў сувязі з выступленнямі партыйнага друку быў таксама прысвечаны адкрыты сход партарганізацыі Саюза савецкіх кампазітараў БССР. З заўвагамі па творах выступілі прадстаўнікі Саюза савецкіх кампазітараў СССР кампазітары В. Белы і І. Ільін, Я. Цікоці і другія.

Трэцяя сімфонія М. Аладава, — сказаў В. Белы, — значны твор. Сімфонія ясная па будове, напісана блізка да народнай музыкі мовы. Рэалістычна па стылі і яго «Фантазія» для скрыпкі.

Аднак у сімфоніі і асабліва ў «Фантазіі» аўтар часам трапіць пацудзі мери. У выніку асноўная думка часта здаляна нестойкімі драбязамі. Кадэнцыя ў фінале «Фантазіі» з'яўляецца непатрабаваным прыгожым твора пасля таго, як асноўнае развіццё тэмы ў ім ужо скончылася. Твор павінен быць скарачаны амаль напалову, трэба ўдасканальваць і сімфонію.

Станоўчую апорку атрымаў кантата А. Багатырова, асабліва яе першая частка, якая вымалюе меладыйнасцю, багатаем зместу і каларытнасцю вобразы. Менш удала другая частка — лірычная арыя. Яна мае нагляд рамансавасці, што не ўдасціва жанру кантаты.

Аб значнай удачы У. Алоўнікава сведчаць хоры «Дуб» і «На Палессі гоман, гоман». Яны найбольш выразныя і багатыя па сваёму гучанню.

В. Белы падрабязна прааналізаваў і іншыя харавыя творы, адзначыўшы навуцнасць пасіўнага лірызма ў некаторых вальна-харавых творах Р. Пукста. Ён гаварыў аб недакладнасці паміж тэкстам Я. Купалы «Дзень добры, Масква» і не зусім яркай музычнай В. Яфімава, аб адсутнасці баяных інтанацый у яго песні «Мір адстае». Як станоўча з'ява былі адзначаны фартэп'яныя п'есы для дзяцей П. Падкавырава і Г. Вагнера.

Найбольш слабая — камерная творы, асабліва рамансы. Цыкл рамансаў Р. Пукста не мае ўнутранай дынамікі, сапраўднага драматызма. Лірызм гэтых шыкла ў аснове сваёй сублімаваны, пасіўны.

Новыя спектаклі

(«Інакш жыць нельга» і «Дзяўчы-красуні» — у тэатры імя Ленінскага камсамола Беларусі)

Два новыя спектаклі ўбачылі глядачы Брэста па сцене тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі: «Інакш жыць нельга» А. Сафронава (рэжысёр Г. Волкаў) і «Дзяўчы-красуні» А. Сімукова (рэжысёр А. Міронскі).

У п'есе «Інакш жыць нельга» на прыкладзе сям'і Карла Мільча — старага коммуниста, рабочага-сталяра, раскрываюцца думкі і пачуцці, якімі жыве сёння кожны сучасны немца. Карл Мільча, чалавек, які перацярпеў жахі фашысцкага заступка, яго жонка Марта, сын Рудзі, дачка Клара — усё яны з'яўляюцца агульнымі інтарэсамі свайго народа. І калі выяўляецца, што другі сын Мільча — Франц вораг дэмакратычнай Германіі, здраднік народа, атэст амерыканскай імперыялістыцы — усё сям'я адмоўляецца ад гэтага аднапачатка.

Праўдзінны артыст П. Маркін у вобразе Карла Мільча — актыўнага барацьбіта за новую Германію. Ён горка перажывае здраду Франца і знаходзіць душэўную сілу, каб заваяваць здрадніка пагарды і нязнаёмы.

Маркін хадзіць па тэатры і прымушае хадзіць па глядача, калі Мільча расказвае аб перададзеных метадах савецкіх лаватараў — майстроў скарасных плавак сталі. Новым тым загараюцца вочы заўсёды стрыманага ўнутрана сабрагнага Мільча, калі ён пачае прымяніць гэты метад у сабе на сваёй жонцы.

У гэтым вобразе Марці стварыла архаічны характар. У сям'і — яна сапраўды маці; у размове з Франца і перажывае да здрад-

Канвалова перадавала чыста вобраз Клара прадстаўніцкай маладога ў новай дэмакратычнай ніжняй модалі, які знаходзіцца ў ад-

У бібліятэках і Дамах культуры

Агляд пісем

Валікія задачы па прапагандзе гістарычных рашэнняў XIX з'езда Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, па разгорнутую культуру-масавую работу ўскладваюцца на Дома культуры і бібліятэкі.

Нашы чытачы і карэспандэнты ў сваіх пісьмах, прасілашы ў рэдакцыю, расказваюць аб тым, як работнікі культурна-асветных устаноў абслугоўваюць наведвальнікаў лекцыямі, кіно, газетамі і часопісамі.

Тав. І. Алесейнік расказвае ў сваім пісьме аб добрай рабоце Залескага сельскага Дома культуры Смагонскага раёна, загадчыкам якога працуе коммунист тав. Сурмак.

Лектарскай групай Дома культуры, якая складаецца з настаўнікаў, медыцынскіх работнікаў, працятана за апошні паўтара года 20 лекцый і дакладаў на розныя тэмы.

Больш двух тысяч кніг налічвае бібліятэка Дома культуры. Бібліятэкар камсамольца Ірына Дудко заўсёды дапамагае чытачу знайсці патрэбную кнігу. Пытаўся ў бібліятэку пра імя канферэнцыі чытачоў па творах лаўрэатаў Сталінскай прэміі Г. Нікалавай «Жыві» і Я. Брыля «У Забалотці дыне».

Работы Крамлёўскага цэментнага завода В. Матвеева піша аб добра наладжаным абслугоўванні чытачоў Крамлёўскай гарадской бібліятэкай. Тут праводзіцца гутакі і выдатны майстра савецкай літаратуры. Шырока адзначана 70-годдзе за нараджэння народнага паэта БССР Якуба Коласа.

Больш двухсот чытачоў налічвае бібліятэка калгаса імя І. В. Сталіна Жабінчускага раёна. Стары калгаснік Д. Якубчыч працягвае па апошні час 20 кніг, сярод якіх «Спірава Артамонавыч» М. Горькага, «Мёртвая душа» і «Тарас Бульба» П. Гоголя, кнігі па атрагатыцы. Многа кніг працягвае калгасніцы тт. Рунька, Кавальчук. Аб гэтым паведамляе ў сваім пісьме ў рэдакцыю т. А. Навін.

Аб добрым абслугоўванні чытачоў кніжкамі, газетамі, часопісамі пішуць Н. Сісёніч з Мядзельскага раёна, Стальмах з Дзяржаўскага раёна.

Кніжныя фонды масавых бібліятэк павялічаны паўнаўдзячна новай літаратурай. Тав. В. Бычок паведамляе, што бібліятэкі сеткі культурна-асветных устаноў Смагонскага раёна зараз налічваюць больш 40 тысяч кніг. У гэтым годзе набыта больш кніг больш чым на сто тысяч рублёў. Толькі Куцькоўская сельская бібліятэка купіла ў гэтым годзе кніг на пяць тысяч рублёў.

Аднак яшчэ нярэдка сустракаюцца факты, калі работнікі асобных бібліятэк, хат-чытальніў не клапацяцца аб тым, каб правільна выкарыстаць друкаваныя слова для разгорвання культуры-масавай работы. В. Арцём'еў піша ў рэдакцыю, што ў хат-чытальні Ардзінскага сельсавета Шклоўскага раёна нехта пачытаў свежай газеты, часопісы. Загадчыца хат-чытальні т. Шульгіна не сочыць за пазышчамі, камплектамі.

ЛІТАРАТУРНЫ ФЕЛЬЕТОН

Халтуршчык

Ён з нахабнага саслоўя, Спрытым і здагадлівым. На адных глядзіць з любоўю, На другіх — пагардлівым.

Падхалімскія замашкі, Лічыць першым фэктарам. Праіграць гату ў шашкі Кожаму рэдактару.

Прадзе да АУТАРЫТЭТА, У госяці запрашаючы, «Прачытайце, — скажа, — гэта... Воджук ваш рашаючы...».

Покуль той же старонкі, Хмыча: «Кепска, тана скі», Аўтар-кляшч — ля ваша жонкі: «Рэдкі шок дастану я».

А вядома, пасля шоку — Жонка як шаўкова, І адмовіць тут валоўка, «Тэма, — піша, — новая».

І пайшо: урмкі ўсюды, Перадачы ў радыё. Потым кніжак баачы груды, Ды ніхто не кратае.

Покуль нехта разбярэцца, Вызначыць крытэры, Паспявае ён паграцца У розных бухгалтэрыях..

Ён у грудзі б'е і кажа: «Трэба быць нам з масамі...» І напіша, што зажаўчы, Абы... пахла кашаю.

Сёння нарыс кокасазымы, Заўтра скаж пра водніку, І глядзіш — наш свет вялізны Вышаў шэрэм і прылетаным У гэтага выгодніка.

Род халтуршчыку упарты, І таму гаворым мы: Трэба гадаў бін пагардай І добрымі творамі.

Пімен ПАНЧАНКА.

Сцена са спектакля «Дзяўчы-красуні». Фота В. Германа. (Фотахроніка БЕЛТА).

роднай вытворчасці, ва ўсіх адно імкненне — быць як мага больш карыснымі для свайго Радзімы. Драматург наладжвае кожнай гераіні свае адмысловыя рысы, а артысткі здолелі раскрыць іх.

Маша Ракіціна — адна з галоўных гераінь п'есы. Артыстка К. Хрол падкавае Машу валавой, з адкрытым, прамым характарам. Яна смела гаворыць старому майстру Аўдзеву і сакратару партарганізацыі Мароу аб недахопах у рабоце.

Другая цэнтральная фігура спектакля — майстар Сяргей Трацікоў. Сяргей у выкананні Б. Якусува — парываты, гарачы чалавек, які марыць аб пездзімі на «шпэрдзі-край будучыцтва коммунізма» — на Валікі канале. Гэта жончыца і вельмі канкрэтны. Ці мала вонкаў і дзяўчат марыла і марыць наехаць на будоўлі коммунізма! І тым больш праўдзінна, калі такіх людзей знаходзіць ажыццяўленне сваіх мар па ротым заводзе ці ў калгасе. Вось чаму пераконваюць тыя сцэны, калі Трацікоў бачыць, што будавец коммунист можа і трэба ў любым участку. Разам з калектывам дзяўчат, з дапамогай старага майстра Аўдзевы партыйнай арганізацыі і дыржкінай завода ён выводзіць адставаў у мінулым участку ў лік перададзены, і толькі пасля гэтага едзе з брыгадай на будоўлю коммунізма.

Падзеі ў жыцці Трацікова артыст Якусуў раскрывае з усёй шыцрасцю і верай у іх жыццёвую праўдзіннасць.

П'еса тым добрая, што ў ёй бачыць розны характары. Тамара Фісцалева, напрыклад, больш думае аб асабістым добра-

быцц. Яна часта адчувае сабе ў калектыве адзінокай. Азе праходзіць час, і яна пачынае разумець сваю памылку. Праўда, у п'есе неглыбока паказаны гэты працэс. Артыстка А. Макарава не пераадоледа недахоп п'есы. Вось чаму яе ігра не заўсёды пераканальная.

Артыст Б. Кандалалаў выконвае ролю Мароза, сакратара партыйнай арганізацыі завода. Гэта вобраз кіраўніка і выхавальна моладзі. Яму ўласцівы цвёрдасць, цёлы гумар. Артыст паабегнуў некаторага схематычна вобразам. Чулы падыход да людзей, умение правільна разабрацца ў абстаўноўцы, падказвае правільнае рашэнне — усё гэта рысы, уласцівыя Марозу-Кандалалаву.

Без напіску, проста і лёгка іграе ролю майстра Аўдзевы арт. А. Міронскі. Заўважым Аўдзеву-Міронскі ў сцене размовы з Машай Ракіцінай, калі та яна прызначае яму, што кахае Сяргея. Добра паказаў артыст, як асабісты крыўды старага майстра забываюцца ім, калі справа ідзе аб аманні з інтарэсам вытворчасці.

Рэжысёр А. Міронскі і артысты перанеслі на сцену здаровы жыццеспярджальны аптымізм п'есы і яе героіў, напоўнілі кожную сцену гумарам, здаровым смехам. Калі ўчыць, што камедыя не такі ўжо часты госяці на сценах нашых тэатраў, то стане разумай тая цікавасць, з якой глядач ідзе на спектакль.

З. ІЛЬЄўСКІ, М. НІКІЦІН.

г. Брэст.

Аляксандр Адоўскі

150 год з дня нараджэння

Аляксандр Іванавіч Адоўскі належаў да пакалення дваранскіх рэвалюцыянераў, якія, наволаде саю В. І. Леніна, «дапамагалі рабучыцкім народам» і ўдзялі яго на барацьбу з царызмам і прыгонніцтвам.

Адоўскі нарадзіўся 9-га снежня 1802 года; дома ён атрымаў лепшую па таму часу адукацыю. Дзевятнацігадовым юнаком, у 1821 годзе, ён становіцца гвардзейскім афіцэрам.

Юнацтва паэта праходзіла ў часы ўзмацнення ў краіне палітычнай раздзілі, у пару жорсткага деспатызма Аракчэева і рэалічнага деспатызма царкоўнікаў. Народ стагнаў пад прыгнётам прыгонніцтва. Лепшыя людзі з дваран глыбока ненавідзелі арачэўскі рэжым, усёй душой спачувалі народу, жадалі бачыць яго свабодным і шчаслівым. У аспродзі пераважна дваранскай моладзі нараджаўся актыўны пратэст супраць жандарскай, манархічнай Расіі.

Гэтым пачуццям рана пранікся і малады Адоўскі. Яшчэ да паступлення на ваенную службу ён напісаў верш «Малітва рускага сяляніна», прасякнуты духам антыпрыгонніцкага пратэсту. «Я ороша землю потом своим, но ничто, производимое землею, не принадлежит рабу», — такая карціна сацыяльнага беспарадка народа, якую намаляваў Адоўскі ў сваім першым творы.

Настроі вострага незадавальнення самадзяржаўным ладом з'явіліся той глебай, на якой зародзілася асабістая дружба і ідэянае збліжэнне Адоўскага з дэкабрыстамі — Рыдзевым, Кухельбекерам, Бестужевым. Васноў 1825 года пісьменнік уступае ў тайнае Паўночнае таварыства. У Адоўскага не было выразнай праграмы дзеянняў, не было стройнай сістэмы палітычных поглядаў, але, стаўшы членам таварыства, ён з'явіўся энергічным і актыўным удзельнікам паўстання 14-га снежня.

Яго пазыцыя — гэта «пазіцыя дэкабрысцкай катаргі»: ён найбольш поўна выказаў настроі і спадзяванні разгорнатых царом і загнаных на катаргу, але не пакараных рэвалюцыянераў, уладзіў іх «дум высокае стремленье». Вершы Адоўскага гэтых год напоўнены палыманай любоўю да свабоды і пафасам барацьбы з тыраніяй, прасякнуты аптымістычнай верай у шчаслівы і светлаў будучыню Расіі і рускага народа.

Верш «Сон паэта», напісаны пасля арышту, у адзіночнай камеры, гучаў смелым гімнам свабодзе.

У гісторыю рускай рэвалюцыйнай паэзіі трымае ўвайшоў верш «Ответ на послание Пушкина» (1827) — лепшы твор Адоўскага. Поўныя рэвалюцыйнай палыманасці словы паэта ўспрымаўся тады, як грознае папярэджанне і светлае праорэцтва:

Наш скорбный труд не пропадет: Из искры возгорится пламя, — И проснешся наш народ Сбегрется под святое знамя.

Агульнавядома, што словы Адоўскага «Из искры возгорится пламя» Ленін узяў эпіграфам для газеты «Искра». Гэтым пат-

расіівалася пераэмпацыя рэвалюцыйнага ідэй у рускім вызваленчым руху.

Духам свабоды веа ад верша «Трына» (1828), які заклікае адпомсціць за загінуўшых у баях — за павешаных дэкабрыстаў. Паэт горача вітаў у вершы «При известии о польской революции» (1831) паўстанне польскіх патрыотаў, якое абудзіла ў ім «цепь возвышенных мечтаний» аб чалавечай свабодзе і адзінасце жываў Расіі і Польшчы ў іх вызваленчай барацьбе супраць агульнага-невыпадка варага — рускага царызма.

Ідэя брацтва славянскіх народаў, якая шавіліны аб'яднацца вакол Расіі для сумеснай барацьбы за грамадзянскія свабоды, з'яўляецца асновай верша «Славянские девы». Мары паэта аб тым, «калі славянскія народы, «дружно сплетая рука с руками», «срадошно завоюют себе свободу», знайшлі ціпер жывое ўвасабленне ў непарыўнай дружбе савецкага народа з народамі краін, вызваленых ад капіталізма.

Тэма свабодалюбы і патрыятызма распрацавана паэтам у цыкле вершаў, пабудаваных на матэрыяле гістарычнага мінулага рускага народа («Неведомая страница», «Зосима», «Старца-пророка» і інш.). Адоўскі, падоба другім дэкабрыстам, усаўляў ноўгарадскую вольніцу, намаляваў вобраз непахіснага мужа барацьбы за шчасце народа.

Праз усю творчасць пісьменніка праходзіць яго любімы герой — сын рускага народа і патрыёт, бясстрашны змагар-грамадзянін.

Гэтага героя Адоўскі ўсаўляў вершамі эмцыянальна намысанным, патэтычным і заўсёды дыржымі.

На паэзію Адоўскага зрабіла ўплыў вусная паэтычная творчасць рускага народа. Некаторы яго вершы ўдзельнікі народна-песеннага лад («Кольбельная песня», «Неведомая страница» і інш.). На гэтых вершах «Славянские девы» напісана музыка дэкабрыстам Валкоўскім. Гэта была любімая песня дэкабрыстаў. Багаты і разнастайны рытмічны маляваў вершаў Адоўскага.

Палыманнае патрыятычнае пачуццё дапамагло пісьменніку мужа пераносіць пакуты катаргі і сымкі. Трэба, аднак, адзначыць, што ў апошнія гады ў лірыцы Адоўскага чуліся ноты стомленасці і суму. Яны ўзмацніліся ў перыяд яго жыцця на Байкале, куды паэт быў пераведзены радыкам садакатам у кавалерыйскі полк. На Байкале Адоўскі сустраўся і пасябраваў з Дармантавым, высланым на поўдзень за вершы на смерць Пушкіна. 15-га жніўня 1839 года Адоўскі памёр ад маларыі.

На рэвалюцыйна-патрыятычных і вольналюбівых ідэях дэкабрысцкай паэзіі і на прыкладзе мужнасці дэкабрыстаў выхоўвалася цэлая пакаленні рускіх пісьменнікаў і дзеячоў вызваленчага руху ў Расіі. Гэтыя ідэі дарогія і сучасныя сорцу савецкіх людзей, якія стаць на варце інтарэсаў дэмакратычнай свабоды, усаўдзянага міру і нацыянальнай незалежнасці народаў.

Ф. КУЛЯШОВ.

Месячник польско-советской дружбы

Прапоўныя Беларусі ўважліва соцаць і горача радуецца поспехам у развіцці народнай гаспадаркі і культуры Польскай народна-дэмакратычнай рэспублікі. Цікавасць да дасягненняў польскага народа асабліва ўзрастае за час месяца польска-савецкай дружбы.

У бібліятэках Мінска былі адкрыты кніжныя і фотавістаўкі аб дасягненнях прамысловасці, сельскай гаспадаркі, культуры, навуцы, мастацтва новай Польшчы. На выстаўцы ў бібліятэцы імя Белінскага Акадэміі навук БССР былі прадстаўлены творы польскіх пісьменнікаў і паэтаў, фотавістаўкі з газет і часопісаў. Тысячы прапоўныя Мінска наведзі выставку, якая была адкрыта ў Беларускай дзяржаўнай бібліятэцы імя Леніна. Многа цікавых фотавістаўкі і твораў літаратуры было прадстаўлена на выстаўцы ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце імя Леніна.

Беларусьце Таварыства культурнай сувязі з заграўнай адраваіла пасылкі мастацкай і палітычнай літаратуры, газет, часопісаў у адкрыты Таварыства польска-савецкай дружбы і польска-савецкага інстытута.

Днямі ў сталіцы Беларусі адбыўся рэдкі канцэрт, прысвечаны месяцам польска-савецкай дружбы, арганізаваны Беларускай Таварыства культурнай сувязі з заграўнай. Уступнае слова зрабіў старшыня таварыства тав. Верасаў.

У канцэрце прынялі ўдзел лепшыя майстры мастацтва сталіцы Беларусі. Былі выкананы творы польскіх кампазітараў Шапана, Манюшкі. Дзяржаўны хор БССР пад кіраўніцтвам Р. Шырмы выканаў на польскай мове польскія народныя песні. Канцэрт трансляваўся па радыё. У дні месяцаніка на сцене Беларускага дзяржаўнага ордена Леніна Валіката тэатра оперы і балета сталілася опера «Страшна двор» Манюшкі.

На экранях кінаатэатраў Беларусі дэманстраваліся польскія фільмы. У кніжных магазінах навісціся пошта на творы польскіх паэтаў і пісьменнікаў, па літаратуру аб народна-дэмакратычнай Польшчы. Многія калектывы мастацкай самадзейнасці ўключалі ў свой репертуар творы польскай музыкі і літаратуры.

Н. КАШЧЭУ.

100-ы нумар часопіса «Беларусь»

Надаўна вышаў у друку 11-ы (100-ы) нумар часопіса «Беларусь». У нумары надрукаваны матэрыялы, прысвечаныя 70-годдзю з дня нараджэння Якуба Коласа: артыкулы — В. Івашына «Знавальнік беларускай прозы», Я. Мікалава — «Белічана тэма», нарыс І. Науменкі — «Імені народнага паэта», фотанарыс «На радзінне Якуба Коласа», урывак з другой часткі апавесці Я. Коласа «На ростанях».

Часопіс эмсыць артыкулы «Трыццаць год Кастрычніка», Д. Радоўка — «Наша рэспубліка ў новай пяцігодцы», В. Зубца — «Будучыня Палесся», апавяданні М. Ракіціна — «Вечэрні зоры», М. Давіленкі — «Даве граматы», п'есу-памавет у адной дзеі Л. Вірні і В. Зубца — «Сутрача»; нарыс Я. Сядоўскага — «Дзвіжаныя»; «Комунаркі», М. Пенкраты — «Сяброўцы»; вершы М. Лазарука — «Сяброўцы», «Мелітополь», П. Пранузы — «Пашталі»; рэцэнзіі на кнігі «Ад шырага сэрца» і «У адной сям'і» А. Чарнышэвіча і іншыя матэрыялы.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТНА. Рэдакцыянае налегія: Заір АЗУР, Уладзімір АЛОУНІКАУ, Алякс БАЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНОСАУ, Настуць ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел НАВАЛЕУ, Аляксей КУЛАНОУСКІ, Пімен ПАНЧАНКА.